

De minister van Financiën en Overheidsorganisatie

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon
Jürgen Naarendorp

Telefoonnummer
+5999 4619081

Datum
29 november 2016
Ons kenmerk
Cft 201600259

E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

Pagina
1/6

Bijlage

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800
Telefax (+297) 5822224

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de derde uitvoeringsrapportage 2016 Aruba

Geachte heer Bermudez,

Op 15 november jl. heeft het College Aruba financieel toezicht (CAft) de derde uitvoeringsrapportage (UR) 2016 ontvangen. Conform artikel 17 lid 1 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) ontvangt het College Aruba financieel toezicht (CAft) uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal de uitvoeringsrapportage (UR). De aanlevering van de derde UR is in lijn met de termijn genoemd in de LAft. Artikel 17 lid 1 LAft schrijft tevens voor dat de UR wordt gezonden aan de Staten. In voorliggende brief ontvangt u de reactie van het CAft op de derde UR 2016 van Aruba, welke tevens wordt verzonden aan de Staten.

Oordeel en aanbevelingen

Over de maanden januari tot en met september van dit jaar presenteert Aruba een tekort van de collectieve sector van 1,53% van het BBP, ruim onder het door de LAft toegestane tekort van maximaal 2,0% BBP voor 2016. Met een middelenrealisatie van 72,2% loopt de begroting van het land iets achter op schema. Daar staan meevaller door de Valero settlement en een overschot in de overige onderdelen van de collectieve sector tegenover. Aangezien het overschot van de Sociale Verzekeringsbank Aruba (SVB) in het vierde kwartaal door een teruglopend resultaat zal, slinken zullen toch alle zeilen nog moeten worden bijgezet om voor het jaar als geheel aan de LAft norm te voldoen. Zorgpunt zijn de sterk bij de begroting achterblijvende BBO-ontvangsten en invoerrechten, samenhangend met de tegenvallende economische groei, en de tegenvallende reductie van de personeelskosten.

Aandachtspunt is het (nader) toelichten van substantiële verschillen tussen realisatiecijfers van de inkomsten en uitgaven ten opzichte van de begroting of van de verwachte uitputting over het uitvoeringsjaar.

Het CAft adviseert tevens om de Staten nadrukkelijk te informeren over de ophoging met AWG 6 miljoen van rente en reserveringen. Deze mutatie is verwerkt tussen de aanbidding van de BW en de aanbidding van de derde UR.

Het CAft constateert dat in de derde UR de nodige stappen zijn gezet om de Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA) normeringsystematiek te verbeteren en juicht daarom het voornemen van Aruba toe om te streven naar een controleverklaring over de getrouwheid in 2020. Met deze verklaring kan de Centrale Audit Dienst (CAD) met een redelijke mate van zekerheid een oordeel geven over de jaarrekening. Hiertoe zet Aruba een belangrijke vervolgstap met het op voldoende niveau brengen van het financieel beheer door dit jaar nog een inventarisatienota op te stellen die de verbeterpunten in kaart brengt.

Toelichting

Exploitatierkening

De realisatiecijfers in de derde uitvoeringsrapportage laten zien dat AWG 890 miljoen (72%) aan middelen gerealiseerd is en dat daar AWG 978 (74%) miljoen aan gerealiseerde uitgaven tegenover staan. Deze cijfers resulteren in een exploitatietekort AWG 88 miljoen; dit is exclusief het saldo op de kapitaaldienst en de collectieve sector. Het CAft ziet een aantal risico's met betrekking tot de realisatie van verschillende middelen aan het einde van het jaar.

Middelenrealisatie

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van een aantal belastingsoorten waar aan het einde van het jaar grote afwijkingen kunnen worden verwacht in vergelijking met de vastgestelde begroting 2016. Voor de volledigheid zijn ook de (derde UR) realisatiecijfers over 2015 opgenomen in dit overzicht. Eventuele seizoenseffecten over het jaar 2015 zijn verdisconteerd in de cijfers van dat jaar en bij de vergelijking van beide jaren wordt er vanuit gegaan dat eventuele seizoenseffecten in 2016 dezelfde trend volgen als in 2015. De tabel geeft inzicht in de voornaamste meevallers en tegenvallers op belastinginkomsten in 2016.

Tabel 1 Overzicht realisatiecijfers belastingsoorten 3^e UR 2015, 3^e UR 2016, Realisatie 2015 en Begroting 2016 (mln. AWG)

	3^e UR 2015	3^e UR 2016	Realisatie 2015	Begroting 2016	% uitputting
Loonbelasting	186,6	190,2	247,6	270,0	70,4%
Inkomstenbelasting	1,8	-/- 7,6	0,8	0	
Winstbelasting	124,2	185,6	237,4	195,0	95,2%
Grondbelasting	23,8	33,0	34,4	59,5	55,5%
Invoerrechten	113,7	115,1	163,3	192,7	59,7%
B.B.O.	71,4	69,7	93,5	112,0	62,2%

De loonbelasting over de eerste drie kwartalen van 2016 laat een patroon zien dat net ligt boven de realisatie over de eerste drie kwartalen van 2015. Echter, de begroting over 2016 ligt met AWG 270,0 miljoen fors hoger dan de realisatie in 2015 van AWG 247,6 miljoen.

Dat lijkt niet meer haalbaar. Vanwege de verrichte restituties van inhaalacties bij de afhandeling van inkomstenbelastingaangiftes is er daarnaast reeds AWG 7,6 miljoen uitgekeerd aan terugbetalingen binnen de inkomstenbelasting.

Bij grondbelasting, BBO-ontvangsten en invoerrechten is sprake van soms sterk bij de begroting achterblijvende realisaties. De realisatie op de grondbelasting over de eerste negen maanden van het jaar bedraagt AWG 33 miljoen. Dit is weliswaar 39% hoger dan vorig jaar, maar blijft sterk achter bij de in de begroting voorziene stijging van 73%. Dit zou derhalve tot een tegenvaller in 2016 kunnen leiden. De begrote middelenaanwas van de invoerrechten en de belasting op bedrijfsomzetten (B.B.O.) in 2016 ligt respectievelijk AWG 29,5 miljoen en AWG 18,5 miljoen hoger dan de realisatie van 2015. Bij deze belastingsoorten geldt dat er nagenoeg dezelfde realisatie is in 2016 als in 2015. De forse onderrealisatie van deze middelensoorten kan resulteren in tegenvallers.

Daar staat tegenover dat er additionele middelen kunnen worden verwacht van de winstbelasting, waarvan de begrotingsuitputting over 2016 reeds op 95% ligt. Aangezien de VAS onderdeel uit maakt van de winstbelasting, en deze recentelijk in december 2015 is ingevoerd, is het lastig om op basis van historische cijfers een inschatting te maken waar deze post op uitkomt aan het einde van het jaar. Daarnaast geeft Aruba aan inhaalacties over andere boekjaren uit te voeren.

Daar komt bij dat Aruba heeft aangegeven dat in oktober de eenmalige belastingafrekening van Valero is binnengekomen. Dit leidt tot een meevaller van AWG 26,2 miljoen aangezien deze geen onderdeel uitmaakte van de BW. Tezamen met de meevaller bij de winstbelasting zou dit voldoende kunnen zijn om de hierboven beschreven potentiële tegenvallers te mitigeren.

Saneringsmaatregelen

Het saneringspakket aan de uitgavenkant loopt fors achter op de geformuleerde doelstelling. De verwachting was dat er voor dit jaar AWG 31 miljoen aan uitgavenreductie zou plaatsvinden. Tot dusverre is AWG 10 miljoen uitgavenreductie daadwerkelijk geboekt (31%). Daar staan echter de intensiveringen in de begrotingswijziging tegenover. Grootste punt van zorg hier is dat de voorgenomen reductie van personeelsuitgaven met een realisatie van 23% tot en met het derde kwartaal ver achter op schema loopt.

Kapitaaldienst

De uitputting van de ontvangsten over de eerste negen maanden van 2016 bedraagt AWG 27 miljoen (58%) op de kapitaaldienst tegenover kapitaaluitgaven van AWG 30 miljoen (30%). Het tekort op de kapitaaldienst bedraagt over de eerste 9 maanden van het jaar AWG 3 miljoen en aan het einde van het jaar dient het saldo omgezet te worden naar een overschot van AWG 5 miljoen.

Om dit te realiseren zal binnen de ontvangsten de post "Verkoop onroerende goederen en grond" (realisatie van 3%), het daadwerkelijk verkopen van de overheidsgebouwen conform planning van essentieel belang zijn om de begrote ontvangsten van AWG 11 miljoen te realiseren.

In de begrotingswijziging 2016 (BW) zijn overigens de Valero settlement sum van AWG 27 miljoen en AWG 3 miljoen aan lease opbrengsten als gevolg van de heropening van de olieraffinaderij geboekt waardoor de totale verwachte kapitaalontvangsten aan het einde van het jaar uitkomen op AWG 75 miljoen. De kapitaaluitgaven bestaan voor AWG 31 miljoen uit investeringen in vermogensoverdrachten, lokale kredietverleningen en aflossingen van leningen.

Collectieve sector

Het CAft constateert dat het resultaat van de Aruba Tourism Authority (ATA), net als in de tweede UR, ontbreekt. In het advies op de tweede UR heeft het CAft reeds aangegeven dat de ontbrekende cijfers van ATA dienen te worden toegevoegd.

Het is van belang dat Aruba rapporteert over het resultaat van alle onderdelen van de collectieve sector in de vierde uitvoeringsrapportage. Temeer aangezien Aruba over heel 2016 een financieringsoverschot van ATA van AWG 7,4 miljoen verwacht, waarmee aan de LAft-norm voldaan kan worden. De resultaten van de AZV en de SVb sluiten aan bij de meest recente rapportages van deze sociale fondsen.

In de BW is echter geprognosticeerd dat het financieringstekort van AZV met AWG 5,9 miljoen zal oplopen naar AWG 9,7 miljoen, ook na verwerking van de additionele Landbijdrage van AWG 7,5 miljoen. De SVb heeft een fors positief financieringssaldo van AWG 23,7 miljoen na drie kwartalen. Dit resultaat zal echter teruglopen naar AWG 5,0 miljoen volgens de BW. Dit komt met name vanwege de instroom van een cohort in de Algemene Ouderdomsverzekering (AOV) per 1 juli jl. en de kerstuitkering in de AOV in het laatste kwartaal van dit jaar. De Universiteit van Aruba (UA) en Serlimar laten een beperkt financieringsoverschot resp. financieringstekort zien over de eerste negen maanden van het jaar.

Na de eerste drie kwartalen van 2016 heeft Aruba een exploitatietekort van AWG 87,6 miljoen geboekt en een tekort op de kapitaaldienst van AWG 3,1 miljoen. De collectieve sector laat daarentegen een overschot zien van AWG 18,3 miljoen. Dit resulteert in een financieringstekort van het Land Aruba en de overige onderdelen van de collectieve sector tezamen van AWG 72,6 miljoen, ofwel 1,53% BBP. Gezien bovenstaande verwachtingen ten aanzien van de entiteiten van de collectieve sector zal het financieringssaldo verslechteren in het vierde kwartaal. Als de collectieve sector zich volgens de bovenstaande prognose ontwikkelt, dan mag het financieringstekort van het Land slechts met AWG 7,2 miljoen oplopen tot aan het einde van het jaar. Dit betekent dat uitgaven en inkomsten in het laatste kwartaal, meer dan in vorige kwartalen, elkaar vrijwel in evenwicht zullen moeten houden.

Tabel 2 Overzicht resultaat collectieve sector derde UR 2016 en BW 2016 (mln. AWG)

	Derde UR 2016	BW 2016
Land Aruba	-90,7	-97,9
AZV	-5,9	-9,7
SVb	23,7	5,0
ATA	-	7,4
UA	1,5	-
Serlimar	-1,1	-1,1
TOTAAL collectieve sector¹	-72,6	-96,3
Tekort (% BBP) ²	-1,5%	-2,0%

1: Uitvoeringsrapportage derde kwartaal 2016 en meerjarenraming concept begrotingswijziging 2016. Het totaal wijkt af van de som der delen vanwege afrondingsverschillen.

2: Economic Outlook september 2016, Centrale Bank van Aruba (CBA)

Om aan de norm te voldoen zal het daadwerkelijk realiseren van de geprognosticeerde middelen, het niet verder verslechteren van de collectieve sector dan geraamd, het niet hoger laten uitvallen van de (personeels)uitgaven en het volledig realiseren van de aangekondigde besparingen op goederen en diensten gerealiseerd dienen te worden. Aruba staat daarmee voor de uitdaging om deze begrotingsposten nauwlettend te monitoren tot aan het einde van het jaar.

Financieel beheer

Met betrekking tot het financieel beheer in deze UR valt op te maken dat diverse acties ter verbetering hiervan reeds in uitvoering zijn of nog in de planningsfase verkeren, met name bij de Douane en op HR-gebied. Daarnaast is een audit van de Centrale Accountantsdienst (CAD) naar de betrouwbaarheid van de ontvangstenstaat van Departamento di Impuesto (DIMP) afgerond en loopt nog een EDP-audit naar de salarisadministratie. Verder gaat het Ministerie van Financiën het voortouw nemen met het systematisch vastleggen van de bevindingen vanuit audits, en is in ambtelijke gesprekken een Inventarisatienota aangekondigd. Deze nota brengt de knelpunten bij de controleerbaarheid van de jaarrekening in kaart en dient als input voor een stappenplan naar een realistisch tijdpad voor de controleerbaarheid/controle van de jaarrekening. Deze laatste initiatieven sluiten aan bij het door de door Aruba geformuleerde doelstelling om het financieel beheer dusdanig te verbeteren dat in 2020 een controleverklaring over de getrouwheid door de accountant afgegeven kan worden. Een zorgelijk punt voor het CAft is de onderbezetting bij de CAD. Het CAft vraagt de nadrukkelijke aandacht hiervoor.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het CAft gaarne graag bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

prof. dr. A.F.P. Bakker

Kenmerk
Cft 201600259
Blad
6/6

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Minister-President van Aruba
De directeur van de Directie Financiën Aruba
De voorzitter van de Staten van Aruba